SÖRMLANDSLÅTEN

Medlemstidning för Södermanlands Spelmansförbund Nr 2 2002

Sörmlandslåten
1/2002
Medlemstidning för
Södermanlands Spelmansförbund
c/o Annelie Sandell
Tegvägen 46, 175 53 Järfälla

Ansvarig utgivare Barbro Tällman
Redaktör Ingemar Skoglund
Tel 08-550 97320
Johansvägen 16
151 39 Södertälje
e-post:
ingemar.skoglund@telia.com

Styrelseledamöter:

Ordförande: Barbro Tällman
08-580 354 71
Vice ordf. Christina Frohm
08-85 26 69
Kassör: Annelie Sandell
08-580 34718
Sekreterare: Gunnar Nordlinder
08-89 91 80
Ledamöter:
Bernt Olsson
0157-206 36
Åsa Englund Jacobsson
0158-135 18
Torsten Gau
016-42 00 70
Ersättare:
Lars Garén
0158-267 54
Jenny Tidman
016-12 30 07
Arkivarie:
Nils Häggbom
08-500 31288
Försäkringar:
Torgny Lindberg
08-778 11 54
Stugfogde:
ErikAndersson
0157-60705

Omslagsbild:
Gustaf Wetter,
Eskilstuna 1961

Innehåll

Sid 1 Ordföranden har ordet

2 Julitastämman 75 år

4 Olof Andersson – insändare

5 Nu – nytt från arkivet

6 Markisen Lagergren, påven och det svenska snuset

8 När golvet skurades till polska...visor i arbetslivet

10 Välkommen till Julitastämman

11 Sommarens stämmor

Omslag sid 3 Lyssnat på skiva

Ordföranden har ordet

Jag ber att få tacka för att jag fick förnyat förtroende som er ordförande för innevarande år också!

Jag tyckte om att årsmötet i år i Malmköping hade tagit tillbaka formen från många tidigare möten. Samling först på värdshuset, mötesförhandlingar i Stadshuset föregått av allspel under ledning av Ulf Lundgren. Sedan åter till värdshuset för en härlig middag med mycket fint spel och möjlighet till dans.
Mycket trevligt var också att alla våra tre hedersordförande hade möjlighet att närvara!
Det var i år Arne Blombergs tur att sitta ordförande på årsmötet något som han självklart gjorde med stor elegans.

Jag hoppas att vi skall få många trevliga stunder med musiken och dansen på sommarens alla träffar och stämmor.
Allra helst skulle jag vilja träffa så många av er som möjligt på Julitastämman på midsommardagen. Vi firar då att det är 75 år sedan den startade - år 1927. Om denna första stämma kan du läsa mer inne i tidningen.

Årets stämma skall vi göra till en glädjens och tacksamhetens fest där vi kan visa för en stor publik det kulturarv som vi har förmånen att förvalta.
Kom och var med du också!

Varma vårliga spelmanshälsningar från ordförande
Barbro

Medlemsavgifter för 2002

Det är dags att betala in medlemsavgiften för detta år.

OBS! OBS! OBS!

Detta meddelande ersätter utskickade inbetalningskort då vi redan fått många inbetalningar gjorda via internet eller på annat sätt!

Avgiften för enskilda medlemmar över 20 år är 125:-
Familjemedlemmar 50:-
Medlemmar under 20 år fritt – endast anmälan behövs
Spelmansförbundets postgiro är : 12 24 74 – 0

Julitastämman firar 75årsjubileum 2002

75 år är en anmärkningsvärd ålder för en spelmansstämma och det är med största nöje vi ser tillbaka på den första Julitastämman 1927. Här följer utdrag ur protokollen från de förberedande styrelsemötena, en intressant läsning för sena tiders barn:

Styrelseprotokoll 29/9 1926

Styrelsen beslöt att i likhet med spelmansstämman i Nyköping och Oxelösund den 14 och 14 november 1925 även anordna en sådan under sommaren 1927 såvitt inga oförutsedda hinder mötte.

Hrr Axelsson och Boström önskade denna stämma förlagd till Julita Skans, Julita socken, vilket förslag även vann övriga ledamöters gillande, och uppdrogs åt ordförande och vice ordförande att uppvakta ägaren Herr löjtnant Baeckström med begäran om hans benägna tillstånd till och medverkan vid ovan nämnda spelmansstämma.

Om stämman under sommaren kunde komma till stånd, skulle hrr Carlsson och Axelsson söka utverka Prosten I Gustafssons och Herr Greve Cl. Von Rosens medverkan vid densamma.

Styrelseprotokoll 9/7 1927

...ordföranden och Axelsson hade besökt löjtnant Bäckström, Julita Gård, vilken ställde sig synnerligen förstående för förbundets uppgifter och välvilligt erbjöd sig att upplåta lämpligt område vid Julita Skans för en spelmansstämma.

...beslutade styrelsen att med tacksamhet antaga löjtnant Bäckströms erbjudande och skulle alltså en spelmansstämma anordnas vid Julita Skans, förslagsvis den andra söndagen i augusti kl. 2 e.m.

Styrelsen anslog 50 kr ur förbundets kassa till priser vid stämman. Någon egentlig tävlan mellan spelmännen skulle ej komma ifråga, men skulle en del pris utdelas till spelmännen som uppmuntran. Styrelsen beslutade vidare anmoda redaktör Ernst Granhammar, Filipstad och kandidat Dencker, Åsa att fungera som prisnämnd.

Inträdesavgifterna till stämman bestämdes till 75 öre för vuxna och 25 öre för barn.

Åt hrr Seth Carlsson J:r och CG Axelsson uppdrogs att å styrelsens vägnar utfärda upprop till spelmännen om deltagande i stämman samt att vidtaga de övriga åtgärder, som kunde anses erforderliga.

Seth Carlsson:

Hågkomster fån Södermanlands Spelmansförbunds barndom

(ur Södermanlands Spelmansförbunds festskrift vid 25-årsjubileet)

...

Så utfärdades ett upprop med inbjudan till alla sörmländska spelmän att samlas till spelmanstävling på Julita Skans en augustisöndag 1927. Instrument: fiol, klarinett, nyckelharpa, psalmodikon eller mungiga (obs. Ej munspel ty det är något helt annat). Melodier som skulle spelas: polskor, brudmarscher, gamla vismelodier, gammalvalser och om det möjligen fanns någon gammal vallåt.

Tävlingsdagen ingick med strålande vackert väder. En över förväntan talrik publik hade infunnit sig och 30-40 spelmän hade anmält sitt deltagande. Det gällde ju en tävling där bl.a. en utmärkt fiol skänkts av en fiolbyggare Åberg. En prisnämnd som skulle bedöma spelmännens prestationer var tillsatt och bestod av på området kunniga män, som icke tillhörde spelmansförbundet.

En musikestrad var uppförd varifrån spelmännen utförde sina melodier. En del spelmän spelade bra, en del bättre och en del voro kanske inte riktigt så lyckade, men så kunde man väl inte begära eller få ha för stora anspråk på dem, ty det var väl i allmänhet första gången de uppträdde inför en så pass stor publik, så rampfebern kanske inverkade för en del och så var det förstås priserna som hägrade. Givetvis så var ju inte alla melodier som spelades så lyckade. En del hade nog för modern anstrykning och hörde kanske inte hemma på en dylik stämma. Och nog kanske vi som anordnare av stämman kunde gjort en hel del bättre, men vi hade ju ingen erfarenhet, utan gjorde så gott vi kunde och publiken visade stort intresse för spelmännen och översåg välvilligt med vad som brast. Stämman började klockan 1 e.m. och avslutades med prisutdelning omkring klockan 6. Varje spelman fick spela högst 3 låtar, så det drog ju om innan alla uppträtt och prisnämnden avslutat sitt granskningsarbete.

Stämman var i ekonomiskt avseende lyckad för förbundet som fick en liten kassa varigenom resekostnaderna för de deltagande spelmännen tillfullo kunde betalas. Någon ersättning för själva spelet lämnades däremot icke. Styrelsen lät år 1927 prägla det medlemsmärke som tilldelas varje medlem. Samma år lämnades anslag om c:a 150 kronor till Arvika Musikskola vilket skedde många år framåt.

Påföljande år, 1928, anordnades ånyo en spelmanstävling vid Julita. Vi hade skött oss så bra att löjtnant Bäckström bekostade virke och uppförande av musikestrad samt en hel mängd bänkar för publiken att sitta på under uppspelningen. Från Nordiska Museet i Stockholm hade vi fått låna dess högtalareanläggning, varigenom musiken kunde höras av alla, och det var ju roligt, ty enligt tidningsuppgifterna skulle c:a 10,000 personer den dagen hava besökt Julitastämman. Alla kanske inte betalade inträde till stämman, ty musiken hördes ju vida omkring tack vare högtalaraggregatet, men det visade att det fanns ett stort intresse för den gamla folkmusiken. Till denna stämma voro 52 spelmän anmälda. Den äldste 77 år och den yngste 10 år.

Publikbild från Julitastämma på 50-talet

Insändare:

"Nils Andersson och hans son Olof Andersson"

Knappast någon har betytt så mycket för Södermanlands spelmansförbund som Gustaf Wetter. I år är det 25 år sedan han avled. Och 101 år sedan han föddes, förra året var det alltså 100-årsjubileum vilket tyvärr gick Sörmlandslåten (och spelmansförbundet?) förbi. Jubileer skall man fira tycker jag, då brukar man uppdatera det man firar. Många yngre spelmän minns naturligtvis inte Gustaf Wetter men de flesta har hört namnet. Några har också dragit egna slutsatser, "en gammal spelman som bodde i Wetterstugan."

Nu är det här med missuppfattningar inte något speciellt sörmländskt; citatet i rubriken om NA och OA är hämtat från en av våra folkmusikaliska nationalscener och yttrat av en duktig spelman som borde veta(t) bättre.
De flesta spelmän idag spelar förmodligen för att det är kul och för att odla sina sociala kontakter dvs umgås. Nu blir man väl knappast någon skickligare spelman av att belasta sitt vetande med historiska data (inte sämre heller för den delen), däremot skadar det ju inte att veta **vad** man håller på med och inte bara varför. Och kanske **varifrån** musiken kommit. Alla spelmän har inte någon traditionsbärare bland sig utan hämtar sin repertoar från spelkamrater och uppteckningar.
När man bläddrar i gamla nummer av Sörmlandslåten frapperas man av hur mycket fakta om folkmusik som publicerats genom åren. Här finns artiklar om alla "de stora" uppteckna rna, Rosenberg, Dencker, Leffler, OA, NA, Wetter ... Musik- och dansbeskrivningar med både historik och typexempel t.ex. "slängpolskenumret" (2/1975) som är både klassiskt och efterfrågat ... Spelmansporträtt av våra traditionsbärare ... Massor av vetande som borde fräschas upp och åter publiceras i tidningen för att på så sätt stoppas i de kunskapshål som bara ökar allt efter som tiden går.

Apropå Gustaf Wetter är det i år också 25 år sedan Wetter överlämnade sina uppteckningar av Sörmländska låtar till dåvarande ordföranden i förbundet, Arne Blomberg. Uppteckningarna, 610 (611) stycken, gavs ut året efter (1978) som en praktfull bok kompletterade med Wetters anteckningar och spelmanscitat. Upplagan såldes snabbt slut och något nytryck har inte gjorts så vitt jag vet. Flera spelmän känner inte ens till den. Varför inte göra ett nytryck, kanske redan nästa år och på så sätt fira Gustaf Wetters Sörmländska låtar, 25 år 2003.

Stig Norrman

Senaste nytt från arkivet:

Nu

har jag skrivit kortfattat om innehållet i samtliga kassetter jag hittat i arkivet och skrivit in i databasen. Ett femtiotal kassetter saknas (eller också har jag inte funnit dem!).

Om och när Du hädanefter lämnar en nyinspelad kassett eller en CD ber jag dig att samtidigt lägga med en skriven "innehållsförteckning så att den kan läggas in i databasen utan att någon måste sitta och lyssna av ditt bidrag (ca 350 kassetter à 90 minuter har tagit en stund).

Kom ihåg att värdet av din inspelning förhöjs, om du på bandet berättar vem du är, vem du spelar in, vilka låtar som spelas, vilken ort ni finns på osv. Ett antal anonyma låtar spelade av ett gäng anonyma spelmän ger inte mycket för framtida "forskare"

Medan jag lyssnat av banden gjorde jag en del fina upptäckter. Till exempel finns det några band (179 A, 179 B, 179 C, 179 D, 239, B-sidan av 290) där Gustaf Wetter berättar för personal från Svenskt Visarkiv om hur låtarna spelades när han gjorde upptecknigarna för Sörmländska låtar. Plötsligt trillade slanten ner när man fick höra hur låtarna spelats av den som blev upptecknad. Det blev liksom mer liv i låtarna.

Där finns andra guldkorn på banden också, men det får du finna ut själv. Ta med dig en bra bandspelare, gärna med möjlighet att kopiera band, några tomma kassetter att kopiera till och åk sen till arkivet och lyssna och fynda! Glöm inte att spola tillbaka bandet när du är klar!

Kom ihåg att man inte får låna hem några original, bara kopiorna man gör! Om du (mot förmodan) skulle ha någon av de saknade kassetterna får du gärna återställa dem, men "smyg" inte dit dem, då vet man ju inte att de kommit tillbaka! Du behöver inte skylta med ditt namn, det viktiga är att banden kommer till rätta! Lägg dem t ex på bordet i "köket".

En dag kommer databasen att innehålla även noter, böcker och "övrigt", men det är ett tag dit!
Nils Häggbom

Vårt Spelmanscafe´i Wetterstugan 13 april

Barbro Tällman

Vårsol värmde stugväggen, rökdoft kom från brasan i storstugan, kaffedoft som spred sig från köket allt detta mötte spelmännen som var på väg till vårt spelmanscafe´ den 13 april i Wetterstugan.
Styrelsen hade värmt upp lite med att hålla möte där först så nu var det bara att packa upp och sätta full fart på stråkar och bälgar.
Det spelades många gamla go´a låtar, det blev en hel del "Kommer du ihåg den här" och det övades på vinnarlåten från förra årets kompositionstävling - Julita brudmarsch av Annette Eriksson Linnander, Gnesta.
Du som inte hade möjlighet att komma den här gången - håll utkik i Sörmlandslåten där vi inbjuder igen till nya spelmanscafe´er vad det lider.
Ett alldeles underbart tillfälle att träffas och spela såväl gammalt som nytt!
Välkomna åter!

PS) Varför har man aldrig kamera när man behöver?

Markisen Lagergren, påven och det svenska snuset

Ett unikt foto av Leo XIII, taget under en privataudiens

Häromsistens lät jag den påvlige kammarherren, markisen Claes Lagergren (1853-1930) berätta hur han firade den sista julen i det gamla hemmet, en liten herrgård i Närke (dansandes slängpolska med gamla mor Stina). Det finns flera godbitar i Lagergrens memoarer och i hans efterlämnade brev och dagböcker (utgivna av sonen Claes). I februari 1890 antecknade han i dagboken: "Saken var den, att min vän järnhandlaren och riksdagsmannen Magnus Lund från Stockholm i många år talat med mig om Ljunglöfs snus. Han hade länge förgäves sökt övertala mig att medtaga litet till Rom för att presenta påven, som är en stor snusare. Detta snus, hade han ivrigt hävdat, ägde synnerligen värdefulla egenskaper för näsor, som fördärvats av den parfymerade spanska tobaken. I år hade jag slutligen givit efter för hans önskan och medfört ett paket från Sverige. Mgr Marini hade lovat att tala om saken med påven.
Han kom tillbaka med soligt, leende ansikte, försäkrade att den Helige Fadern var förtjust över denna gåva från en protestant, och att han hade sagt.. » Lo onetto di gran' cuore -portamelo, portamelo! » (En sådan hedersman, tag hit det, tag hit det!) Följaktligen gick jag senare på dagen ut för att köpa en passande dosa, i vilken jag kunde lägga snuset. Jag hittade en vacker sådan av japansk lack och med denna infann jag mig till följande dags tjänstgöring. Då audienserna för dagen voro slut, överlämnades dosan till påven. Alla de prelater, som haft företräde hos påven, hade med vidgade näsborrar inandats doften av detta snus, utan att jag dock låtit införa ett enda korn i sina näsor! Då dosan överlämnades till påven, sträckte han fram sin darrande hand för att taga emot den - men olyckors olycka! Han tappade den, och hans vita soutan överhöljdes av dess innehåll. Påven slog sig för pannan och utropade: »Che ho fatto! Che ho fatto» (vad har jag gjort! Så hemskt jag bär mej åt!) Hans soutan var också hemsk att skåda. Mgr Marini kastade sig ned på golvet och hopsamlade det, som gick att hopsamla. Sedan borstade han påvens kläder med en gåsfjäder, och till sist blev den Helige Fadern oklanderligt vit igen - då snusade han! » E'buono!» sade han med ett belåtet småleende. Varför jag samma dag skrev till Lund att genast sända mig ytterligare fyra paket snus'".
Ett par dagar senare var Lagergren och några av hans kammarherrekolleger åter hos påven, den vackert bräcklige Leo XIII: " Den Helige Fadern såg kry ut och var på gott humör. Då jag betraktade hans vita soutan, såg jag, att den ännu bar spår efter översvämningen av det svenska snuset. Påven talade med oss om den heliga Birgitta och gav oss alla till sist goda råd, hur man bäst skyddar sig mot influensan, som just nu grasserar i Rom. "
Det som gör historien ännu en smula roligare

(och Sörmlandsanknuten) är, att järnhandlaren och riksdagsmannen Lund så vitt jag förstår måste vara identisk med Strängnäs store donator, Fredrik Magnus Lund (1831-1902). Han testamenterade ett för tiden mycket stort belopp "för stadens förskönande eller till något ändamål, vartill erforderliga kostnader
lämpligen icke borde genom allmän taxering anskaffas".
Räntorna har bl.a. använts till att anlägga promenadvägar på Långberget. Lundska fonden finns fortfarande kvar, och medel utfaller vart femte år. Givaren har fått två vägar uppkallade efter sig i Strängnäs, Lundvägen och gångvägen Magnus Lunds väg på Långberget.

Trots det är han föga känd och framstår som närmast gåtfull, alls inte mån om att synas i födelsestaden. Den enda bilden är en repro med egendomligt tycke av dubbelexponering. Varför Magnus Lund ivrade för spridandet av Ljunglöfs snus vet jag inte, men han och "snuskungen" Knut Ljunglöf (1833-1929) var jämnåriga, och i dåtidens Stockholm kände rimligen affärsmännen varandra. Att den äldre Ljunglöf, Jacob Fredrik (1796-1860) skulle ha varit fattig prästson från Sörmland, verkar inte stämma. Jag har hört hört glunkas om att Ljunglöfarna hade något med Malmköping att göra - inte har jag kunnat belägga det, men visst kan det hända att där finns något korn av sanning. Snuskorn.
Kerstin Pettersson

Markis Claes Lagergren

Fredrik Magnus Lund

När golvet skurades till polska och linet spanns till sång. Om arbetsvisor i hushållsarbetet.

Arbetsvisor – det hörs ju på namnet att det är visor att arbeta till. Det mesta brukar gå bättre till musik. Ofta förknippar man arbetsvisor med tungt och taktfast slit, där rytmen i arbetet liksom fortplantar sig in i sången. Helst ska det vara hela arbetslag som deltar med försångare och andra som stämmer in i omkväde eller refräng.

Men det finns andra typer av arbetsvisor som använts mer i det enskilda arbetet, för att få tiden att gå eller helt enkelt hålla humöret uppe. Så här berättade Gustaf Wetter 1969:

"Liksom sin far har Gerda Zetterlund glatt sin omgivning genom sång och glatt humör. Om hon händelsevis inte sjöng under sitt trägna arbete i hemmet, misstänkte hennes make, Gustaf Zetterlund - en betrodd man på gamla lådfabriken - att hon var arg. "

Gerda var på inget sätt unik. En gammal arbetarhustru från Vingåker har berättat, att "då man skura golven, gick det efter en lätt polska, till väven var vals med ord bäst, det gick så jämnt med skyttlen mellan slagen, då sjöng var och en till sitt arbete; spinna och tvinna, då måste kvicka bitar sjungas."

Spinnandet är nog det hushållsarbete som gett upphov till flest visor. Det entoniga men rytmiska surret gav en bra bakgrund. Eftersom man satt länge fanns också tid till att skapa nya visor, memorera dem och lär ut dem till andra. Dessutom var det vanligt att många satt tillsammans och spann. Man ordnade spinnstugor och gick hem till varandra i omgångar för att spinna. Och så sjöng man:

"Kom hela världen och hjälp mig i gång,
så skall jag spinna en ände så lång.
Å när den går å,
så lägger jag på
å spottar i totten å lägger på slan,
kling klingeli klang, kling käringmadam."

Efter fröken Matilda Eriksson, Löketorp, Floda, som hade den efter sin mor, född 1841. Modern sjöng visan då hon satt och spann. (Sörmländska visor II sid 12)

Arbetet med att spinna för att få garn att väva tyg av som sedan skulle bli kläder och linne var synnerligen viktigt i det gamla bondesamhället. Därför är spinnvisorna många och berättelser om hur det spanns och hur man sjöng och fick tiden att gå finns från alla delar av Sverige:

"Man kunde ha ända till fyra-fem spännstolar i gång i stugan", berättas från Lilla Mellösa, och all kvinnfolk hade brått att stöka undan maten för att få sätta sej att spinna. "Det knappa dagsljuset vid fönstren måste utnyttjas för vävstolarna, och därför spanns det mest om kvällarna, då färriset brann på härden och spred ljus i stugan och *kvällshörnan*, den stora vedstocken, skänkte värme. Småflickorna som skulle lära sig konsten att spinna, fick öva sej med de mindre värdefulla blånorna, men tidigt blev de så skickliga, att de kunde anförtros att spinna tågor. Jag var fäl en 14 år, då jag spann långtåg. Jag spann åt en bondmora i Floga, och fick lin av henne". "Det får du spinna!" sa hon. "Det får du till väft till en klänning".

"Tacka vet jag förr, då vi satt och spann!" berättar en gammal kvinna från Dörby i Småland om förhållandena på 1850-talet. "Då var det att kampa om vem som var likast. Vi satt och spann allihop, tills klockan var 8 på kvällarna, och det gick så det bara sa surr-urr-urr, surr-urr-urr! Och så sjöng vi, då det blev för enformigt, visor som var så rörande att de grät. Det var kärleksvisor och skräp. Ja, jag kunde roliga visor med. Denna t ex:
Brömsen friade till flugans gård
För trin traderi trumma!
Den går så illmarigt bra i takt att spinna efter. Må tro, vi hade det inte lesamt."

"Medan kvinnfolken spann, satt karlarna i stugan, täljde yxskaft, hammarskaft, räfspinnar och annat, lagade redskap mm. De hade alla trevliga kvällar med varandra. ...man berättade sägner och *sjöng visor*" Skåne.

Arbetet var krävande. Ofta tävlade kvinnorna om vem som var flinkast och skickligast vid spinnrocken. Det berättas från Skåne att "senast på slaget fem sutto alla husets vuxna kvinnfolk vid de surrande spinnrockarna.

Ej ett ord växlades, alla spunno som det gällt att rädda livet".

I Nedre Ullerud i Värmland var första spinnardagen efter jul trettondagen. Då sjöng man: "Spinn, spinn spinn dotter min, så får de se när den fästman kommer in!" Den förste man som kom in, skulle man få till fästman.

Spinningen började efter jul och pågick till påsk. "det var mest spinning mellan tjugondan och fastan, minst en sexknäppehärva om dan" berättas från Gästrikland.
"Med avbrott för mjölkning morgon och kväll, matlagning, måltider och städning spann man till sen kväll. Karlarna gick först till sängs. Kvinnornas vanliga sängtid var klockan 10. I somliga hus spanns det dock till klockan 11. Det gällde ju att få linet färdigt så snart som möjligt, så att man tidigt på våren kunde få upp vävstolarna." (Skåne)

"Sången var inte till bara för nöjets och trevnadens skull. När det led fram mot kvällen var det skönt att ha sången att hålla sig vaken med."

Nu kan det tyckas som om allt arbete var glatt och roligt bara man sjöng eller trallade. Så var det naturligtvis inte. Arbetet kändes många gånger tråkigt och mycket enformigt. Arbetade man inte åt sig själv utan tjänade piga var man kanske heller inte så motiverad, särskilt om uppskattning i form av beröm eller lön var minimal:
"ät skit, ät skit..." ljöd den ljudhärmande ramsa som pigorna mumlade mellan tänderna när kvällen var sen och arbetet vid spinnrockarna gick långsamt.

Spinnrockens entoniga surrande gav upphov till allehanda ljudtolkningar. När farten ökade kunde härmningen bli: "eld i hjulet, eld i hjulet..." Mycket vanligt har det varit med associationer till arbetsveckan. I början av veckan, då arbetslusten var klenare, tyddes ljudet:
långt till lördag, långt till lördag. Men på fredagarna kändes det förhoppningsfullare. Då sade man: i morgon är det lördag, i morgon är det lördag...

En sörmländsk visa "som en flicka satt och sjöng vid spinnrocken i ensamheten", upptecknad efter Per Johan i Hissjö,

En statarhustru spinner ull. Stora Kvistberga gård, Västmanland

sammanfattar i sin enkelhet större delen av bondesamhällets produktionsordning:

"Odla och plöj den jord! Valla vår hjord i skog!
Jag vid min slända jag spinna skall var dag."
Ur Sörmländska Låtar 1978

("Det är en av de få visor med vallåtsmotiv, som jag tecknat upp i Sörmland. Jag har sökt med ljus och lykta efter vallåtar från Sörmland, men jag har inte lyckats få tag i någon. Det tycker jag är konstigt, ty det fanns ju fäbodar på 1700-talet lite varstädes i Sörmland. Lurar användes ju då vid vargskall bl a. Gårdsnamn på -säter tycker också därpå.
Jfr Sv.L. Dal. 527")

- Ingen får trampa en spinnrock utan att spinna, ty då spinner man garn åt trollen hette det i Kvistbro i Närke.

Det hände ändå att någon av jäntorna trots tappert motstånd nickade till. En skojfrisk kamrat passade då gärna på att retas med den stackars sömntutan. Ett vanligt skämt var t ex att sätta en pinne doppad i smält beck i hennes nacke. Då spratt tösabiten till och fräsande arg satte hon under allmänt ratt fart på spinnrockshjulet igen.

Gunnar Nordlinder

Välkommen till Julita - Midsommardagen 22 juni 2002

Vi firar att det är 75 år sedan den första stämman hölls på Julita Skans 1927

En stämmotradition utan motstycke i Sverige!

Program

13.00 Danslekar kring midsommarstången
under ledning av **Åsa och PeO Jacobsson**

13.55 Festtåg med spelmän och stämmodeltagare

14.00 Högtidstal och öppnande av Jubileumsstämman

14.15 Spelmännen framträder i allspel

14.30 **TroGne Lekare**, barndansgrupp från musikskolorna
i Trosa och Gnesta under ledning av **Åsa Jacobsson**

14.45 Scenprogram med framträdande av gästande spelmän

16.45 Scenprogrammet avslutas

17.00 Konsert i Skansenkyrkan med folkmusik
- förköp av biljetter, begränsat antal platser . Biljettpris 30:-

Dessutom spelmän i gårdarna, vid dansbanan och runt om i parken
under hela eftermiddagen.

Varmt välkomna!

Arrangörer: Julita – Sveriges Lantbruksmuseum och Södermanlands Spelmansförbund
Uppl. Barbro 08-580 35471

Spelträff vid Säfstaholm, Vingåker 16 juni
Spelmansstämma vid sommarfagra Säfstaholms slott kl. 13.00
Scenspel och buskspel i slottsparken
Uppl. Tore Andersson 0151- 211 236

Spelmansstämmor i Södermanland sommaren 2002

20/5 **Traditionell spelmansstämma på Torekällberget i Södertälje**
12.30 Samling för spelmän
13.00 Spelmansstämman börjar
Allspel, gruppspel , buskspel, kaffeservering, lotteri
Arr. Södertälje Spelmanslag och Södermanlands Spelmansförbund
Torekällbergets museum
Uppl. Bo Roos 08-532 51855

8/6 **Slagstastämman i Hågelbyparken**
Hågelby mellan Tumba och Hallunda
13.00 Stämman invigs
Programmet börjar
Arr. Slagsta Gille
Uppl. Gunnar 08-531 75984

8/6 **Trosastämman, Garvaregården i Trosa**
13.30 Spelmännen samlas
14.00 Allspel
Arr. Lästringe Låtar och Trosa Hembygdsförening
Uppl.Kerstin Lanbeck 08- 532 53328

22/6 **Julitastämman på midsommardagen**
Jubileumsstämma på Julita Skans
1927-2002 = 75 år
13.00 Dans kring midsommarstången med **Åsa** och **PeO Jacobsson**
13.55 Festtåg med fanor, spelmän och festdeltagare.
Högtidlig invigning
14.15 Spelmännen framträder i allspel
14.30 **TroGne Lekare**, barndansgrupp från Trosa och Gnesta musikskolor under ledning av **Åsa Jacobsson**
14.45 Scenprogram med framträdande av gästande spelmän
16.45 Scenprogrammet avslutas
17.00 Folkmusikkonsert i Skansen-kyrkan
Arr. Södermanlands Spelmansförbund och Julita – Sveriges Lantbruksmuseum
Uppl. Barbro 08-580 354 71

23/6 **Dans- och spelstämma vid Hembygdsgården, Malmköping**
10.30 Samling vid Hembygdsgården
11.00 Gudstjänst i folkton i L.Malma kyrka
12.15 Spelmansstämma med dans
Priser för stilfull klädsel och dans
Servering
Arr. Malmabygdens folkdanslag och Södermanlands Spelmansförbund
Uppl. Bernt Olsson 0157- 20636
Sven Ingemars 0157-20730

14/7 **Spelmansstämma vid Trostorp**
(mellan Vagnhärad och Trosa)
13.00 Spel vid Hembygdsgården
Allspel, scenspel, buskspel, servering
Arr. Vagnhärads Hembygdsförening och Bygdens Blandning
Uppl. Alf Ohlsson 0156- 10572

11/8 **Spelmansstämma i slottsmiljö på Borggården, Nyköpingshus**
13.00 Samling för spelmän
14.00 Stämman börjar
Allspel, scenspel, buskspel
Arr. Nyköpingshus Spelmansgille och Södermanlands Spelmansförbund
Uppl. Evert 0155-28 54 62

18/8 **Spelmansträff vid Trädgårdstorp, Tullinge**
13.00 Allspel, buskspel, servering
Uppl. Bengt Magnusson 08-778 39 64

24/8 **Anders Anderssonstämman i Lästringe**
13.00 Stämman börjar, allspel
Uppl. Anita Hultquist 08-550 14421
Arr. Lästringe Låtar

1/9 **Sparreholmsträffen på Hyltinge hembygdsgård, Sparreholm**
19.00 Dans på logen. Musik av gästande spelmän och grupper
Buskspel, servering
Arr. Malmabygdens folkdanslag och Södermanlands Spelmansförbund
Uppl. Bernt Olsson 0157-20636

Dansa gammaldans, polskor och folkligt

Tisdag den 11/6 kl. 19.00 Gammaldans och polskor i Råby Hage,
Torekällberget, Södertälje med **Lästringe Låtar**
Uppl. Kerstin Lanbeck 08-532 533 28

Söndag 18/8 kl. 13-15 Låtstuga i Råbygården med **Lästringe Låtar**
Torekällberget, Södertälje
Uppl. Kerstin Lanbeck 08-532 533 28

Spelträff vid Säfstaholm
spelmansstämma i slottsparken den 16 juni klockan 13.00
scenspel och buskspel
Uppl. Tore Andersson 0151-511 236

Söndagsdans vid Hyttlöts utedansbana

Kvällen börjar med ett tema 17.30, därefter dans till olika musikgrupper
19.00-20.00 enkla danser med instruktion därefter folklig dans

	Tema	Dansmusik
23/6	Gammeldansinstruktion	**Leif Billyz,** kända från Skansen
30/6	Polskeakut- polska för nybörjare	**Ö-laget,** trevligt gäng från Ekerö
7/7	Instruktion i svensk tango	**Hjulåkers spelmän**
14/7	Barndanser med Åsa Englund-Jacobsson	**Spelklåda,** spelar gärna sörmländskt
21/7	Polskor och engelskor från 1700	**Bygdens Blandning** – durspel, nyckelharpor munspel, gitarr i skön blandning
28/7	Landin Light- Henning Landin och Henrik Lundberg med hemgjorda visor i dur & moll	**Malmabygdens B-lag,** spelmän med fina sörmlandslåtar på repertoaren.
4/8	Instruktion i Bingsjöpolska	**Ulf Lundgren och Susanne Fred** – en Mörkö-är aldrig fel
11/8	Visstuga med Eva Tjörnebo	**Gnesta Spelmän,** spelar gärna låtar från olika landskap.

Tag med kaffeborg och en slant till spelmännen!
Frivillig entré
Vid regn dansar vi under tak av spännande konstruktion
Arr:
Gåsinge – Dillnäs Dansgille

Väg 223 mellan Mariefred och Björnlunda
Inf. Olle 0158-340 18

Lyssnat på skiva:

Det har varit en konstant brist på CD med sörmländska grupper och spelmän i snart 20 år, men det har äntligen lossnat. För inte så länge sedan kom **Leif Billyz** med **Svenska Låtar** och **Brodéns Kapell** med **Spelmansmusik från Sörmland.** Nu kan vi glädja oss åt ytterligare en nyhet och det **är Malmabygdens B-lag** med **Till Dans – Folkmusik från Södermanland.** Innehåller en mycket dansant samling sörmländs musik, till stor del inspelad med dansande publik. Rekommenderas varmt både till dans och passivt lyssnande! Finns naturligtvis att köpa från Spelmansförbundet 016-42 00 70.

Mera sörmländskt finns i återutgivningen på CD av de legendariska landskapsskivorna som Sonet gav ut på 70-talet. Där finns **Spelmanslåtar från Södermanland** med Ingvar Andersson, Arne Blomberg, Christina Frohm, Lennart Tysk samt några av de sörmländska legenderna som Ivar Boström, Olov Ekvall, Sven Forsberg, Edvard Pettersson och en unik privatinspelning med Johan Alfred Johansson**. Sonet nr 014 248-2**.

Hela serien omfattar 29 CD i vad som kallats Sonet Folk Series. och omfattar många av de bästa inspelningar som gjorts av folkmusik. Vi återfinner skivor som Bockfot, Bodapolskor i Laggar Anders Kök, Tre Spelmän, Pers Hans, Björn Ståbi, Viksta Lasse, Eric Sahlström, Ekor Anders och många andra.
Serien är gjord för export säjs det och den har därför fått engelsk text och man saknar naturligtvis den svenska, inte minst med tanke på att den största försäljningen säkerligen sker i Sverige. Allt är alltså på engelska inklusive även de felaktigheter i texterna som fanns redan på vinyltiden. Rekommenderas att se upp för det är inte säkert att titlar och tonarter m.m. stämmer med verkligheten
Likafullt är det en kulturinsats av största värde som Universal gjort som vågat sej på detta och så vitt jag vet helt utan kulturstöd från staten.

Skivorna skall finnas i den vanliga skivhandeln men hittar ni dom inte där så får ni dom garanterat från **Rotspel, den gränslösa folkmusikbutiken tel. 08-16 04 04.**

Till dans!

Malmabygdens B-lag

Rättelse:I förra numret av Sörmlandslåten kunde vi läsa om Leif Johanssons vardag som folkmusikpedagog. Där angavs felaktigt att han döpt gruppen "Leffes Gnällspikar". Namnet hade dom ju hittat på själva och inte Leif som det angavs! Detta är härmed tillrättalagt, red. skall läsa manus bättre nästa gång!

GAFFE & SPORRE TRYCKERI AB, E-TUNA

MARKNADSTIDNING

B

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND

Johansvägen 16
151 39 SÖDERTÄLJE

Svenska Låtar, Södermanland
Vår landskapsdel av det klassiska storverket. 207 uppteckningar. Faksimil av orginalutgåvan från 1935
Pris 50:-

A G Rosenberg, 420 Svenska Danspolskor
från Södermanland och andra landskap. Faksimil efter utgåvor från 1876–1882
Pris 60:-

Sörmländska visor del I, II, III
Visor för praktiskt bruk från den sörmländska traditionen. Ett 30–tal visor i varje del.
Pris 20:-/styck, kassetter 50:-/ styck

A P Andersson
75 låtar och visor från Södermanland och Närke uppteckнade 1880 av skolläraren i Västra Vingåker, August Petter Andersson.
Pris 60:-

August Karlssons låtar
49 låtar från södra Uppland och norra Sörmland som August Karlsson spelade dem.
Pris 50:-

50 Sörmlandslåtar för två fioler
Utgiven till minne av Olof Andersson. Arrangerade av Olof Andersson
Pris 50:-

Sörmländska Brudmarscher
I arr. för orgel
Pris 40:-

Folkmusik från norra Södermanland,
K P Leffler. Faksimil efter utgåvor från 1899–1900.
Pris 75:-

LEIF BILLYZ
Svenska Låtar
Pris 160:- CD

BRODÈNS KAPELL
Spelmansmusik från norra Sörmland
Pris 100:- CD

Lästringe Låtar
Slängpolskor, hamburskor och annat dansbart och lättlyssnat från Sörmland.
Pris: 140:- CD

August Lindblom
97 låtar ur två spelmansböcker från 1836 och 1856 samt historik om den legendariske storspelmannen.
Pris 50:-

Sörmländska allspelslåtar
Häfte I noter och kassett
Pris 40:-
Häfte II endast noter
Pris 20:-

I den sköna Vingåkersbygden, kassett
Folkmusik från Vingåker med Simmings, Anita Hedlund och Christina Frohm
Pris 30:-

Välkommen till världen, kassett
Visor och ramsor för små och stora barn från den sörmländska traditionen, med våra bästa vissångare.
Pris 30:-

Mina 80 år som spelman 1916-1996,
Axel Andersson minnesbok.
Pris 160:-

Kalsonger blå
och andra visor från Gnesta
Pris 60 kr

Beställ hem våra böcker, noter och kassetter så här:
Ring din beställning till Torsten Gau, tel. 016 – 42 00 70 eller skriv till honom på adress Mestavägen 1A, 632 36 Eskilstuna, så får du ett paket med faktura på posten. Porto tillkommer.